

MOGENS MOE

Miljøret
- Miljø
beskyttelse

gad

© Forlaget, København, forfatteren 1992

Om Udgivet af Forlaget

Forlaget, Sct. Annæ Vej 145, Århus

Miljø- og fotografisk eller anden gengivelse af denne bog er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Alle rettigheder forbeholdes.

ISBN 87-12-02128-8

Forord

Jeg har undervist mange steder i forskellige sider af miljøretten, men savnet en tidssvarende lærebog, særlig efter vedtagelsen af den nye miljølov fra 1991. Derfor har jeg skrevet denne bog.

Målgrupperne er alle dem, som har behov for at vide noget om miljøretten: advokater, miljømedarbejdere, studenter og mange andre. Undervejs er et udkast afprøvet på udvalgte personer fra målgrupperne. Jeg er meget taknemmelig for de bemærkninger, jeg har modtaget fra advokaterne Birgitte Refn Wenzel, Poul Heidmann, Jørgen B. Jepsen, Kurt Bardeleben, statsadvokat Ole Stigel og miljømedarbejderne Ella Maria Bisschop-Larsen, Gudmund Nielsen, Lisbet Emmery, Sten Rønhave og Jan Riemer samt miljøretsholdet på Københavns Universitet i forårssemestret 1992. De har alle bidraget til at gøre bogen lettere tilgængelig og rigtigere.

Under hele arbejdet, både før og efter det første udkast, har jeg modtaget mange nyttige oplysninger fra dygtige medarbejdere i Miljøstyrelsen og Planstyrelsen. Det har bidraget til en sammenhængende fremstilling og til, at mange unøjagtigheder er undgået.

Det er dog uundgåeligt, at der i en bog, som spænder over så stort et regelværk fortsat kan være unøjagtigheder. Jeg tager derfor fortsat med åbent sind mod forslag til forbedringer.

Kort sagt: Bogens fortrin og mangler er mit personlige ansvar.

Humblebæk, juni 1992

Mogens Moe

Indholdsfortegnelse

Forkortelser	17
1 Ideen med bogen og dens opbygning	19
1.1. Ideen med bogen	19
1.2. Bogens opbygning	20
1.3. Grundlaget for bogen	21
FØRSTE DEL · MILJØKRAV	
1 Miljøkrav til industri o.lign.	
Afsnit I - Fælles regler	25
2.1. Problemer og strategier	25
2.1.1. Mbl. 73 – en industrimiljølov	26
2.1.2. Strategi i bekæmpelsen af forureningen	26
2.1.3. Fra fortynding over rensning til renere teknologi	29
2.1.4. Fra naboklager til globale miljøproblemer	30
2.1.5. Danmark, EF og Verden	31
2.1.6. Mbl. 91 – kontinuitet	32
2.2. Inddeling af virksomheder	32
2.2.1. Ny listevirksomhed	33
2.2.2. Eksisterende listevirksomhed	35
2.2.3. Virksomhed reguleret af branchebekendtgørelse eller anlægsbekendtgørelse	36
2.2.4. § 42-virksomhed	37
2.3. Miljøkrav	38
2.3.1. Lokalisering	39
2.3.2. Spildevand	40
2.3.3. Luft	42
2.3.4. Støj	43
2.3.5. Risiko	44
2.3.6. Olie- og kemikalieaffald	45
2.3.7. Industriaffald	47
2.3.8. Egenkontrol	47
2.4. Yderligere miljøkrav	48
2.4.1. 8 års beskyttelse – med meget få undtagelser ..	49
2.4.2. Vilårsrevision efter 8 år	50
2.4.3. Spildevandstilladelser	51
2.4.4. Ændring til fordel for virksomheden	51

Afsnit II · Farlige grupper af forurenere	51	3.5.3. Vedligeholdelse. Regulativer	75
2.5. Renseanlæg, forbrændingsanlæg og lossepladser	51	3.5.4. Bræmmer	76
2.5.1. Kommunale rensesanlæg	52	3.6. Pelsdyrfarme	76
2.5.2. Affaldsforbrændingsanlæg	53	3.7. Akvakultur	76
2.5.3. Lossepladser	54	3.7.1. Ferskvandsdambrug	77
2.6. Kraftværker	55	3.7.2. Saltvandsdambrug	78
2.7. Genteknologi	56	3.7.3. Havbrug	78
2.8. Biler og anden landtransport	57		
2.8.1. Luftforurening	58	I Miljøkrav til forbrugerne	81
2.8.2. Støj	58	4.1. Affald og genanvendelse	81
2.9. Fly og lufthavne	59	4.1.1. Almindeligt affald og kemikalieaffald	81
2.10. Forurening fra skibe mv. Havmiljøloven	60	4.1.2. Genanvendelse	82
Afsnit III · Miljøkrav uden adressat	61	4.1.3. Flasker	82
2.11. Krav til miljøtilstanden	61	4.1.4. Batterier	83
2.11.1. Krav til overfladevands kvalitet	61	4.2. Drikkevand	83
2.11.2. Luft	62	4.2.1. Vandforsyningslovens grundregler, §§ 18-20 ...	84
3. Miljøkrav til landbrug o.lign.	67	4.2.2. Krav til drikkevand	84
3.1. Problemer og strategier	67	4.2.3. Tvangsmæssig tilslutning til vandværk	85
3.1.1. Før 1984: Flueplager	67	4.3. Spildevand	85
3.1.2. NPO-redegørelse og -beslutning 1984-85	67	4.3.1. Nedsivning. Samletank	85
3.1.3. Iltvindsepisode 1986 og vandmiljøplan 1987 ..	68	4.3.2. Direkte udledning	86
3.1.4. Manglende resultater 1990	69	4.3.3. Tvangsmæssig kloakering	86
3.1.5. Bæredygtigt landbrug 1991	69	4.4. Nedgravede olietanke	86
3.1.6. Ammoniakfordampning	69	4.5. Rottebekæmpelse	87
3.1.7. Danmark, EF og Verden	70	4.6. Dyrehold, brændeovne, naboret	87
3.2. Generelle krav efter husdyrgødningsbekendtgørelsen ...	71	4.6.1. Dyrehold	87
3.2.1. Opbevaringskapacitet	71	4.6.2. Brændeovne	87
3.2.2. Tætte stalde og møddinger	72	4.6.3. Naboret	87
3.2.3. Harmonikravet	72		
3.2.4. Udbringningskrav	72	II Farlige kemikalier	89
3.2.5. Afstandskrav	73	5.1. Problemer og strategier	89
3.3. Individuelle krav ved godkendelse eller påbud	73	5.1.1. Gammel giftlovgivning	89
3.4. Andre generelle krav til landbrug	73	5.1.2. Danmark, EF og OECD	90
3.4.1. Mbl. § 27	73	5.1.3. Fra vugge til grav	90
3.4.2. Forbud mod halmafbrænding	74	5.1.4. „Efterslæbet” af gamle stoffer	91
3.4.3. Slambekendtgørelsen	74	5.2. Omgang med farlige kemikalier	91
3.4.3. Slambekendtgørelsen	74	5.3. Nye kemiske stoffer	93
3.5. Vandløbslov og okkerlov	74	5.4. Bekæmpelsesmidler	93
3.5.1. Dræningsretten. Okkerloven	74	5.4.1. Godkendelse og revurdering	94
3.5.2. Regulering og rørlægning. Restaurering	75	5.4.2. Konkrete indgreb	96

5.4.3.	Reduktion i brugen af bekæmpelsesmidler	96	7.4.1.	Landbrugsministeriet	126
5.5.	Industrikemikalier mv.	97	7.4.2.	Energiministeriet	126
5.5.1.	Anvendelsesbegrænsninger af hensyn til menneskers sundhed	97	7.4.3.	Trafikministeriet	126
5.5.2.	Anvendelsesbegrænsninger og forbud af hensyn til miljøet	98	7.4.4.	Arbejdsministeriet/Arbejdstilsynet	127
5.5.3.	Konkrete indgreb	99			
5.5.4.	Vildledning	100	8.	Lokale myndigheder	129
ANDEN DEL · BESLUTNINGSPROCESSER					
6.	EF og det internationale samfund	103	8.1.	Amterne	130
6.1.	EFs miljøregulering	103	8.1.1.	Politisk niveau	130
6.1.1.	Udvikling 1972-1992	103	8.1.2.	Forvaltning	130
6.1.2.	Harmonisering, jfr. art. 100A	106	8.1.3.	Hovedopgaver	131
6.1.3.	„Ren” miljøpolitik, art. 130R-T	107	8.2.	Kommunerne	131
6.1.4.	Hovedlinier i indholdet	108	8.2.1.	Politisk niveau	131
6.1.5.	Revisionskomiteer	110	8.2.2.	Forvaltning	131
6.1.6.	Retlig implementering	110	8.2.3.	Københavns kommune	132
6.1.7.	Fysisk implementering	111	8.2.4.	Myndighedsopgaver	132
6.2.	EF som ramme for danske beslutninger på miljøområdet	112	8.2.5.	Driftsopgaver	133
6.2.1.	Processen	112			
6.2.2.	Indholdet af dansk miljøret	113	9.	Særtræk ved sagsbehandlingen	135
6.2.3.	EF-retten i den konkrete danske sag	113	9.1.	Afgørelser er knyttet til virksomheden på stedet	135
6.3.	Andre internationale engagementer	114	9.1.1.	Overdragelsessituationer	135
6.3.1.	Havmiljø	114	9.1.2.	Ejer/lejer-situationer	135
6.3.2.	Luftforurening	115	9.2.	Kompetenceforskydning efter mbl. kap. 5 og 9	136
6.3.3.	Østeuropa – miljøstøtte	115	9.3.	Kontradiktion	137
6.3.4.	UNCED	116	9.4.	Klageret. Opsættende virkning	138
7.	Nationale myndigheder	119	9.4.1.	Naboers klageret	138
7.1.	Folketinget	119	9.4.2.	Foreningers klageret	139
7.2.	Miljøministeriet og dets styrelser	121	9.4.3.	Underretning	139
7.2.1.	Minister og departement	121	9.4.4.	Opsættende virkning	140
7.2.2.	Miljøstyrelsen	122	9.4.5.	Afskæring af klage	141
7.2.3.	Planstyrelsen	123	9.4.6.	Søgsmålsfrist	141
7.3.	Miljøklagenævnet	123	9.4.7.	Speciallovene	142
7.3.1.	Nævnets opgaver	124	9.5.	Aftaler	142
7.3.2.	Nævnets sammensætning	125	9.5.1.	Frivillige aftaler	142
7.4.	Andre ministerier	125	9.5.2.	Formaliserede aftaler	143
			10.	Fra reglerne til den fysiske verden	145
			10.1.	Regelstyringens dimensioner	145
			10.2.	Hvad skal til for at regelstyring virker?	146
			10.2.1.	Lovtidendemodellen	146
			10.2.2.	Målsætning	146

10.2.3. Kommunikation	146	11.5. Tilbagesøgning hos forurenere m.fl.	170
10.2.4. Motivation og løbende virkemidler	147	11.5.1. Lovens regler	170
10.2.5. Opfølgning	148	11.5.2. Objektivt ansvar?	171
10.3. Eksempler på relativ succes ved regelstyring	148	11.5.3. Culpa	173
10.3.1. Kommunal vandrensning	148	11.5.4. Forældelse	175
10.3.2. Industriens udledninger	149	11.6. Påbudt privat oprydning	176
10.3.3. Kraftværkernes luftforurening	150	11.6.1. Undersøgelsespåbud efter mbl. § 72	176
10.3.4. Ozonlagsnedbrydende stoffer	151	11.6.2. Oprydningspåbud efter olietankbekendtgørelsen	177
10.4. Eksempler på relativ fiasko	151	11.6.3. Oprydningspåbud efter mbl. § 41 eller 42	177
10.4.1. Landbruget	151	11.6.4. Påbud efter mbl. § 19 eller § 24	178
10.4.2. Dambrug	152	11.6.5. Grundejeransvar?	178
10.4.3. Sekundære regelsæt	153	11.7. Værditab	179
10.5. Virkning af andre styringsmidler	155	12. Gebyrer og afgifter	181
10.5.1. Planlægning	155	12.1. Betaling for kommunal forsyningsvirksomhed	182
10.5.2. Gebyr og pant	155	12.1.1. Betaling for spildevand	183
10.5.3. Miljøafgifter	156	12.1.2. Betaling for drikkevand	184
10.5.4. Tilskud	157	12.1.3. Betaling for renovation	185
10.5.5. Aftaler	157	12.2. Diverse gebyrer	185
10.6. Konklusion	157	12.2.1. Bekæmpelsesmidler	185
		12.2.2. Rottebekæmpelse	185
		12.2.3. Vandløbslov	186
		12.2.4. Genteknologiloven	186
		12.2.5. Udland: Gebyr for godkendelse og tilsyn	186
		12.3. Miljøafgifter	186
		12.3.1. Blyfri benzin og let diesel	187
		12.3.2. Detailsalgspakninger og engangsservice	187
		12.3.3. Affaldsafgift	188
		12.3.4. CFC	188
		12.3.5. CO2	189
		13. Håndhævelse	191
		13.1. Problemer og strategier	191
		13.1.1. De tidlige år under mbl. 73	191
		13.1.2. Håndhævelsesbetænkning og -lov	192
		13.1.3. Tilsynsbetænkning 1985	192
		13.1.4. Håndhævelse internationalt	193
		13.1.5. Mbl. 91	193
		13.2. Tilsynsmyndighedens særlige redskaber	194
		13.2.1. Adgang uden retskendelse	194
TREDIE DEL · SÆRLIGE PROBLEMER			
11. Forurenet jord	163		
11.1. Problemer og strategier	163		
11.1.1. De gamle forureninger	163		
11.1.2. Nyere forureninger	163		
11.1.3. Konsekvenser og omfang af jordforureninger	164		
11.1.4. Udvikling	164		
11.2. Registrering og rådighedsbegrænsning	166		
11.2.1. Registrering	166		
11.2.2. Tinglysning	166		
11.2.3. Rådighedsbegrænsning	166		
11.2.4. Stop for byggearbejder	167		
11.3. Hvem skal betale for oprydning?	167		
11.3.1. Frivillig, privat oprydning	167		
11.3.2. Offentligt finansieret oprydning	168		
11.3.3. Påbudt privat oprydning	168		
11.4. Offentligt finansieret oprydning	168		
11.4.1. Den administrative organisation	168		
11.4.2. Gennemførelse af afværgeprojekt	169		
11.4.3. Gennemførelse af selvhjælp	170		

13.2.2.	Ret til at kræve oplysninger om virksomhedens forurening	194
13.2.3.	Underretning ved uheld	195
13.3.	Tilsynsmyndighedens pligt til at stoppe ulovligt forhold ..	196
13.3.1.	Mbl. § 68	196
13.3.2.	Reaktionsstatistik	196
13.3.3.	Konsekvenser af håndhævelsessvigt	196
13.4.	Administrativ håndhævelse	197
13.4.1.	Konstitutive og konstaterende påbud	197
13.4.2.	Retlig lovliggørelse. Fristforlængelse	198
13.4.3.	Henstilling („aftale”)	199
13.4.4.	Lovliggørelsespåbud (indskærpelse)	199
13.4.5.	Standsningspåbud og forbud	199
13.4.6.	Krav om retablering eller fjernelse af ulovlig virksomhed	200
13.4.7.	Selvhjælp	200
13.5.	Civilretlige håndhævelsesmuligheder	201
13.5.1.	Fogedforbud	201
13.5.2.	Arrest	201
13.5.3.	Erstatningsspørgsmål	201
13.6.	Politianmeldelse og sagsbehandling før retten	202
13.6.1.	Tilsynsmyndighedens politianmeldelser	202
13.6.2.	Private politianmeldelser	203
13.6.3.	Politiets og anklagemyndighedens behandling af sagen	203
13.6.4.	Hvem tiltales?	204
13.6.5.	Beregning af økonomisk fordel	205
13.6.6.	Påstand om bøde og konfiskation	206
13.6.7.	Sagsafslutning ved bødeforelæg	207
13.7.	Retspraksis I: Strafbart forhold?	207
13.7.1.	Fortolkningsspørgsmål	207
13.7.2.	Bevis: analyser og målinger	208
13.7.3.	Tilregnelser	208
13.7.4.	Forældelse	209
13.8.	Retspraksis II: Strafudmåling	210
13.8.1.	Udvikling	210
13.8.2.	Bødestatistik	211
13.8.3.	Industri; formelle overtrædelser	211
13.8.4.	Industri; miljøskadelige overtrædelser	212
13.8.5.	Kommuners overtrædelser	214

13.8.6.	Landbrugets overtrædelser	214
13.8.7.	Skærpende omstændigheder, § 110, stk. 2	215
13.8.8.	Andre erhvervmæssige overtrædelser	215
13.8.9.	Forbrugernes overtrædelser	216
13.9.	Andre spørgsmål i tilknytning til dommen	216
13.9.1.	Tvangsbøder	216
13.9.2.	Sagsomkostninger	216
13.9.3.	Anke	217
	Paragrafnøgle - fra mbl. 91 til mbl. 73	219
	Safordregister	221

Miljøret - Miljøbeskyttelse er en oversigt over de godt 500 forskellige regelsæt, som skal sikre miljøet i Danmark.

Bogen henvender sig til advokater, miljømedarbejdere, studerende og alle andre, der skal arbejde med disse regler. Den er helt up to date og baseret på den nye miljølov fra 1991.

Forfatteren - kontorchef Mogens Moe - behersker stoffet fra sit daglige arbejde som leder af Miljøstyrelsens tilsyns- og lovkantor og er vant til at formidle sin viden til forskellige målgrupper.

gad

